

UUDEN JA VANHAN LIITTO

HELSINGIN YLIOPISTON PÄÄRAKENNUS

HELSINGIN YLIOPISTO

LÄHES 200 VUODEN IKÄÄN EHTINUT PÄÄRAKENNUS
ON MUOVAUTUNUT AINA AIKALAISTEN TARPEISIIN.

UUSI KERROS HISTORIAN JATKUMOSSA

Helsingin yliopiston päärakennus on keskeinen osa pääkaupungin historiaa ja kansallista sivistysperintöä. Rakennuksen vanhempi osa valmistui Senaatintorin laidalle vuonna 1832, kun Turusta Helsinkiin siirretty Keisarillinen Aleksanterin yliopisto tarvitsi tiloja toiminnalleen. Rakennuksen suunnitelti arkkitehti C. L. Engel.

Keisarillisen yliopiston nimi vaihtui Helsingin yliopistoksi Suomen itsenäistymisen jälkeen vuonna 1919. Opiskelijoita alkoi olla runsaslukuisemmin ja tilaantautta lievittämään valmistui arkkitehti J. S. Sirenin suunnittelema laajennusosa vuonna 1937. Uutta ja vanhaa osaa yhdistämään tulivat katusivuille matalat siivet.

Laajennusosan valmistuttua Siren johti satavuotiaaksi ehtineen vanhemman osan restaurointia. Seuraavan kerran vanhaa puolta täytyi remontoida varsin pian, kun toisen maailmansodan pommitukset tekivät tuhojaan. Kun opiskelijoiden määrä nousi voimakkaasti 1960- ja 1970-luvuilla, laajoista aulaloista lohkottiin toimistohuoneita. Mittavien korjausten aika koitti 1990-luvulla, kun siihenastisista korjauksista laajin toteutui.

Nyt 2020-luvulla rakennukselle avautuu jälleen uusi luku, kun se käy läpi täydellisen peruskorjauksen. Sen jälkeenkin päärakennus on yliopiston toiminnan ja akateemisten perinteiden keskus. Siellä on suuri osa keskustakampuksen opetustiloista ja yliopiston edustustilat, jotka toimivat muun muassa yliopistoperinteeseen kuuluvien juhlien ja promootioiden sekä seminaarien ja konferenssien päänäyttämönä.

OSA SENAATINTORIN YMPÄRISTÖÄ

Helsingin yliopiston päärakennus on osa Senaatintorin kansallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Päärakennuksen vanha osa on symmetrinen pari vastapäiselle Valtioneuvoston linnalle, joka valmistui vuonna 1820. Viimeisimpänä Senaatintorin ympäristöön valmistui Tuomiokirkko vuonna 1859. Torin luoteiskulmassa sijaitsee myös vuonna 1840 valmistunut yliopiston kirjistorakennus. Toria reunustavat rakennukset on suunnitellut arkkitehti C. L. Engel.

TEKNISESTI JA TOIMINNALLISESTI TÄHÄN PÄIVÄÄN

Peruskorjauksen tavoitteena on parantaa päärakennuksen toiminnallisuutta, esteettömyyttä ja turvallisuutta. Uudistukset tuovat kiinteistön nykypäivään vaalien tilojen arkkitehtonisia piirteitä ja luonnetta.

Vanhassa osassa ilmeeltään suurimman muutoksen on kokenut Aleksanterinkadun puoleinen aula. Aulasta avautuu nyt kaksi ikkunaa sisäpihalle. Aulassa on kalustettuja oleskelualueita ja myös peruskorjauksen toisen vaiheen ajan palveleva kahvila. Sen sijaan rakennuksen huomattavimmissa sisätiloissa, juhlasalissa ja vestibyyliässä, on tehty säilyttävä korjaus, jossa on osin konservoitu sisäpintoja.

Peruskorjauksen jälkeen tilanjako on aiempaa toiminnallisempi. Ravintola- ja keittiötilat sijaitsevat kaksikerroksisessa Sirénin laajennussiivessä ja pienempiä juhlatiloja on yhdistetty yhtenäisiksi tiloiksi.

Opetustiloissa ja työskentelytiloissa korostuu monikäyttöisyys. Opetustilojen ilme on sama kuin aikaisemmin, mutta kaksois-seinärakenteet kätkevät sisäänsä paljon nykytekniikkaa. Tiloissa on modernit AV-laitteet ja osassa myös mahdollisuus opetuksen striimaukseen. Lisäksi ryhmätyöskentelyyn on omia tiloja, joissa yliopisto pilotoi muun muassa yhteistyöskentelynäyttöjä.

KESKIÖSSÄ ESTEETTÖMYYS JA OLOSUHTEET

Peruskorjaus kohentaa päärakennuksen esteettömyyttä monin tavoin. Odotetuimpia uudistuksia on vanhalle puolelle rakennettu hissi ja siihen liittyvä yhdyskäytävä, joka liittää rakennuksen etelä- ja pohjoispään. Hissille on esteetön kulku pohjoisen sisäpihan sisäänkäynniltä. Hissin rakentaminen vanhalle puolelle oli vaativa urakka, johon sisältyi muun muassa sisäpuolen louhintatöitä. Hissin tekniikka on piilossa rakenteissa.

Esteettömyyttä parantavat myös esimerkiksi liikuntaesteisille mitoitettut wc-tilat, uusi valaistus ja akustiikkaa parantavat

ratkaisut. Lisäksi opetustiloissa ja muissa kokoontumistiloissa on äänentoistolaitteet ja induktiosilmukat.

Myös vanhan osan talotekniikka on täysin uudistettu. Esimerkiksi ilmanvaihto ja jäähdytys on mitoitettu nykyisiin tarpeisiin, minkä ansiosta tiloissa on aiempaa miellyttävämpi oleskella. Talotekniikan asennuksissa on vältetty rakenteiden turhaa rikkomista, ja siksi ilmanvaihtokanavistot, sähköt ja muu tekniikka on koteloitu muun muassa kaksoisseinärakenteisiin.

TAIDE ESILLÄ

Päärakennuksessa on lukuisia sinne kiinteästi kuuluvia taideteoksia ja myös teoksia yliopistomuseon kokoelmista. Yksi helmistä on kansainvälisestikin harvinainen kokoelma 1800-luvun kipsiveistoksia, jotka ovat antiikin ja renessanssin veistosten jäljennöksiä. Peruskorjauksen aikana Yliopistomuseo konservoi haurastuneet veistokset, jotka ovat esillä vanhan osan vestibyyliässä.

Myös muita teoksia on konservoitu korjaushankkeen aikana. Esimerkiksi Albert Edelfeltin maalaama Sakari Topeliuksen muotokuva vuodelta 1889 palaa huolellisesti kunnostettuna Christina-saliin ja kolmeosainen seinämaalaus juhlasaliin. Seinämaalaus on alkuperäisen, pommituksessa tuhoutuneen Edelfeltin triptyykin jäljennös, jonka on maalannut Johannes Gebhard.

Vuosisatojen aikana monet nimekkäät suunnittelijat, kuten Arttu Brummer, Runar Engblom ja Elli Ruuth, ovat suunnitelleet päärakennukseen kalusteita. Peruskorjauksen yhteydessä kalusteita on sijoitettu esimerkiksi ravintola- ja juhlatiloihin. Lisäksi vanhoja, kiinteitä Sirénin suunnittelempia penkkirivejä pöytineen on säilytetty Karolina Eskelin -salissa.

VESTIBYLYÄ KIERTÄÄ C. E. SJÖSTRANDIN
VÄINÄMÖISEN SOITTO -KORKOKUVASARJA.

VASTUULLINEN RAKENNUS

Helsingin yliopisto edellyttää päärakennuksen peruskorjauksessa RTS-ympäriluokituksen kriteerien noudattamista. RTS on suomalainen ohjelma, joka auttaa ottamaan kestävyys- ja vastuullisuusnäkökulman huomioon kaikissa suunnittelun ja rakentamisen vaiheissa. Luokitus osoittaa tilojen käyttäjille muun muassa, että kosteudenhallinta rakentamisen aikana on ollut tehokasta ja tehdyt valinnat tukevat hyvää sisäilmaa ja energiatehokkuutta.

TOTEUTUS ALLIANSSIHANKKEENA

Helsingin yliopiston päärakennuksen peruskorjaus etenee kahdessa vaiheessa vuosina 2019 - 2023. Ensimmäisessä vaiheessa korjaus keskittyi vanhaan osaan ja mataliin siipiin, jotka valmistuivat syksyllä 2021. Uuden osan peruskorjauksen on määrä valmistua vuonna 2023. Suunnitteilla on myös rakennuksen eteläisen sisäpihan kattaminen vanhaa ja uutta puolta yhdistäväksi lämpiö- ja kokoontumistilaksi.

Vaativa peruskorjaus toteutuu allianssihankkeena, jossa ovat mukana Helsingin yliopiston rahastot, Jeskanen-Repo-Teränne Arkkitehdit Oy ja YIT Suomi Oy. Koska päärakennus on sekä ulko- että sisätiloiltaan suojeltu asemakaavassa ja ympäristöministeriön rakennuskohtaisilla suojelumääräyksillä, yhteistyö Museoviraston kanssa on tiivistä suunnittelun ja rakentamisen aikana.

JS/SUOMI • Concept: JS/MEDIA TOOLS A/S • www.jsuomi.fi

HELSINGIN YLIOPISTO

Helsingin yliopisto • Fabianinkatu 33 • 00014 Helsingin yliopisto
www.helsinki.fi

